

559, si bé també en variant *revisdar* que inspira dubte: RE-VISITARE?).

Però el sentit del context en Jaume Roig obliga clarament a partir de RE-VITARE⁵ paral·lel a INVITARE. Compara una muller, després de parir, amb una gata que, cofoia i frívola, «sos fills mata, / tant los remuda: / ans era muda, / après, sabida; / sovint *revida* / mudar de dides: / quantes parides / de poc, trobaren, / s'hi remudaren», *Spill*, 5214, que Chabàs (pàgina 312) comenta bé «del juego de cartas después de lo que le pasaba con una volví a hacer lo propio con otra», y en el verso 6004 «después de lo que una decía volví otra con la carga»: «La Priora / que m fes senyora / dix-me manava / e-m consellava --- / Altra *revida* / la sacristana: / —Si res vos mana / lo vell exors, / —grunya com porc!— / no-n façau res / ...».

A part dels *revida*, *revidi*, del diccionari de rims de JMarc, no explicats, hi ha *revidalles* que el DAG. recull en el Berg. per a «envits que es fan a uns certs jocs de cartes», alt-emp. *revidament* potser no ben exactament explicat com adv. «contínuament, segonament». D'altra banda *revidar* en el *Libro de Alexandre*, 1226, que Janer (Rivad. LVII, gloss.) després de definir en termes vacil·lants «dar, enviar, envidar» explica millor «tenérselas tiesas a alguno, tiene alusión a juego de embites»; i oc. ant. *revidar* «renvier» i subst. *revit* «renvi», *revidador* «celui qui renvie», fr. *renvier* «mettre une somme au-delà de l'enjeu». Sembla, doncs, clar, que es tracta realment del terme de joc de cartes, en un sentit com 'augmentar l'envit' o 'repetir-lo', ulteriorment atret a l'esfera semàntica de *vida* i *revidar* en el cas de Maó i de l'oc. antic *revidar*.

En el subst. *revidea* men. la dificultat és sufixal: sembla 'recaiguda', d'una malaltia: «axí van passar anys i més anys: ell, creient-se malalt, en venir-li sa *revidea*; sa dona, llevant-li des cap tal pensament i, per que 'no hoe valia', l'ajinyava a tornar an es jornal», Camps Merc. (*Folkl. Men.* II, 12). Sembla provinent de *revidar* en el sentit del text de Maó, per bé que la formació en *-ea* no és pas clara (-ITIA? -ICULA > -e(i)a?); però potser es tracta del ll. RECĪDĪVĀRE 'recaure' (cf. oc. ant. *recaziu*, -*diu*, *recaiu*, cat. ant. *escaivar*, vol. II, 643b2-9 i n. 7) que escau més pel sentit i que hauria pogut passar a *re(z)edivare*; **revidar* > *revidear* metàt. més o menys atret pel nostre *revidar* 're-*envidar*' o bé amb alteracions causades per una transmissió mossàrab i amb eliminació de la *-z*- en catalanitzar-se la illa.

Per a REVIFAR, que no té relació originària amb *viu*, V. aquell article. Aprofitem però aquesta ocasió per a un examen més detingut de l'etimologia del fr. *biffe*, que és d'on *revifar* és derivat real.

Sobre l'origen del mot francès, sembla acceptable encara el que diu Bloch: «*biffer*, 1584: dét. de l'a. fr. *biffe* 'sorte d'étoffe rayée', XIIIe, sens disparu vers le XVIe S., au profit du sens péjoratif 'objet sans valeur, diamant faux, fausse apparence'. Semble appartenir à la famille de *rebiffer*, XIIIe, 'rabrouer, repousser', attesté au XIIe S. au sens de 'froncer le nez' (*rebife*

du nez), d'où le moderne se *rebiffer*, XIXe; mot probabl. onomatopéique, exprimant la moquerie, voir *bafouer*; le développement sémantique de l'anc. *biffe* n'est pas clair. A ces mots se rattache l'argot du XIXe S., *biffin* 'chiffonnier', d'où 'fantassin' (ainsi nommé à cause de son sac)». Diagnòstic coincident amb el de Spitzer.

El romanista neerlandès G. de Poerck va afegir al dossier del mot francès un documentat article en els *Mélanges M. Roques* (1955) IV, 187-213 sobre la «racine *biff*» en el qual proposa mirar «tromper» com el sentit bàsic de *biffer* i *rebiffer*, partint també de fr. ant. *biffe*, però espt. en el sentit joier, que precisaria en «pierre précieuse en imitation»: suposant que vingui de *brifibus*, -*na*, 'mig-partit, mig-partida', i trobant una variant *bifle* per a «tissu» suposa una base **BRIF-LIS* (sembla, com a canvi de sufix o fonètic de ll. vg.).⁶

No ens cal entrar a fons en aquest problema etimològic francès puix que, almenys pel que sabem, ara com ara, el cat. *revifar* pogué entrar bo i format, com a manlleu, de França. Sembla, però, que l'etimologia de De Poerck deixa massa punts obscurs, en els aspectes semàntics i lexico-diacrònics. I l'origen expressiu-onomatopèic és més convínic; entre altres coses el so *BIF-* expressa bé la idea d'eixugar una superfície passant-hi un drap (*biffe*), fr. mod. *biffer* 'esborrar passant un drap per la pissarra etc.'.

Una característica típica, i força usual, de les famílies lèxiques de tipus expressiu, és que es presenten amb petites variants consonàntiques no explicables històricament. Ara bé al costat de *biff-*, i amb sentit igual o quasi igual, tenim: 1.º el *bifle* assenyalat per De Poerck; 2.º el grup del fr. dial. *chiffe* «chiffon» [1611], fr. *chiffon* [1608], *chiffonner* [1657], *chiffetier* [1564]; 3.º el sinònim d'aquest: fr. ant. i dial. *chipe* [1310], *chipoter*, -*otter* [S. xv] «faire un travail avec lenteur, marchander», «faire des difficultés pour des riens», «être mesquin, tourmenter»; *chiper* «chiffonner» a Picardia, «dérober» a París: que aquests siguin manlleus de l'angl. *chips* 'bocinets, brins' és ben incert; i altrament tampoc no és ben segur que aquest no sigui del mateix compartiment etimològic i provingui d'una arrel germànica (a desgrat de l'angl. *chop*, i del frisó *kippen*).

4.º Un grup de mots *mis-* que probt. era també d'origen expressiu, sembla haver-hi estat en català antic, car *remifada* en un sentit com 'presumida' o 'vivaç, picardiosa' o més aviat 'tocada i posada, afectada, amanerada', figura en el *L. Dones* d'Eiximenis aplicada a dones coquetes, veg. la cita en *EntreDL* I, 170, car es tracta del passatge evidentment en vers, escrit en la joventut de l'autor, i després a penes prosificat; reapareix en l'adv. *remifadament* 'amb afectació' (ed. del *Libre*, 434.26). Això reapareix en l'hapax *misfeu* 'escarni, menyspreu' de les *Lleg. Rim. Sev.* (c. 1300): els jueus: «dels vestiments del Fyil de Déu / que's partiren ab gran *misfeu*» (v. 985, cf. conjectures etim. *LleuresC*, 236, 244).⁷ En fi tenim avui a les comarques de l'Ebre *misfo*, *misfa*, 'esquifit, desnerit', aplicada al bestiar a les terres de l'Ebre (*BDC* XIX, 167); i allí mateix